

Londra'dan Mektup

D i d e m C r o s b y

Hawking Baklayı Ağzından Çıkardı

Her gittiği yerde pop yıldızlarını andırır bir coşkuyla karşılanan bir bilim insanı Prof Hawking. Konferansları için biletler kapış kapış gidiyor. Konuşma yapmak istediğini duyduğunda, kongreyi düzenleyen diğer fizikçiler programlarını altüst etme pahasına bu değerli bilim insanına zaman ayırıyorlar kongrelerinin açılışında. Tekerekli sandalyesinden elektronik sesiyle yaptığı açıklamalar yalnızca bilim çevrelerini değil, bilime yakından uzaktan ilgisi olmayan kişilerin bile ilgisini çekiyor. Söylediklerini anlayan ya da anlamayan (fizikçiler arasında bile Hawking'in yaptığı fiziği anlayabilen kişi sayısı çok az) geniş bir dinleyici kitlesi bulmakta sıkıntı çekmiyor Hawking. Fizikçiler arasında o sıralar kabul gören görüşleri altüst eden kuramlara imza attığından bilim tarihinde yalnızca Newton'un 1662'de taşımakla şereflendirildiği bir unvanı taşıyor. İlk basıldığı 1988 yılından bu yana en çok satanlar listesinin en başında en uzun süre yer alan kitap Brief History of Time'in yazarı Cambridge Üniversitesi profesörü Richard Hawking, söylediği az ama öz sözlerle gündemden eksik kalmıyor.

İşte bu yaz bu açıklamalardan birini kızıyla birlikte akademik bir kongreye giderken yolunun üzerindeki Hong Kong'dan yaptı Hawking: İnsanlığın gelecekte varoluşu, onun evrende yeni bir ev bulmasına bağlı, çünkü Dünya'yı yok edecek bir felaket riski her geçen gün artıyor. Hawking'e göre insanlık önümüzdeki 20 yıl içinde Ay'da ve 40 yıl içinde ise Mars'ta koloni kurabilecek. Bu koloniler Dünya'dan bağımsız yaşamlarını sürdürebilecek. Hawking sözlerine şöyle devam ediyor: 'Başka bir yıldız sistemine gitmeden, Dünya kadar güzel bir yer bulmamız olası değil. ... insanlığın evrende yayılması, türünün devamı için şart. Dünya üzerinde yaşam ani bir küresel ısınma, nükleer savaş, genetik yolla değişikliğe uğratılmış bir virüs ya da henüz öngöremediğimiz diğer tehlikeler yüzünden yok olma tehlikesiyle karşı

Hawking kızı Lucy ile birlikte.

karşıya.' Ünlü fizikçinin bu kehaneti birçok eleştirmenin odağı oldu.

Birçok ünlü bilim insanı kameraların karşısında yerli ya da yersiz felaket haberciliği yapıyor günümüzde. Ne olmuş, Hawking'de onlara katılmaz mı? İlk eleştirmenin odağı, eğer türümüzün yok olmasını istemiyorsak, Hawking'in bilime yönelmemiz şartını öne sürmesi. Yani evrende kolonileşme çabamızın altında keşfetme güdümüz değil de varolma çabamızın yattığını ileri sürüyor. Uzayda yolculuğun, Dünya'da karşı karşıya olduğumuz ve kendi ürünümüz olan tehlikelerden kaçabilmemiz için gerekli olduğu görüşüne dayanıyor.

Diğer eleştiri ise Hawking'in henüz düşünemediğimiz diğer felaketlere karşı bizi uyarması. Bilimin başlangıç noktası bilinenler olabilir an-

cak, bilinmeyenler değil. Küresel ısınma, nükleer savaş, ve genetik olarak değişikliğe uğratılmış virüslere ilişkin bilmediğimiz birçok şey olsa da başlangıç noktası bunlar hakkında bugün bildiklerimiz. Henüz öngöremediğimiz felaketler bilimin çözüm getirebileceği bir konu değil.

Uzmanlığı kuramsal fizik alanında olan Hawking'in uzmanlığının dışındaki bir alanda öngörülerde bulunması da eleştiriler arasında yer aldı. Hawking, Büyük Patlama ve kara delikler konusundaki çalışmalarıyla bugünkü yerini almış fizikçiler arasında. Dahası fizik alanında Nobel Ödülü alacağına inananlar da var. Massachusetts Institute of Technology'den fizik profesörü Alan Guth, Hawking'in iddialarının gerçekçi olmadığını, onun için bunun yeni bir alan olduğunu söylüyor. Guth'a göre önümüzdeki 50 yıl içinde Mars'ta ve Ay'da yaşamamızı Dünya'dakinden daha kolay kılacak teknolojilerin geliştirilme olasılığı yok. Sözelimi Antarktika'da bir yeraltı istasyonunun Ay'daki bir üstün çok daha kolay inşa edilebileceğini söylüyor.

Hem neden Dünya'yı kirlettiğimizi kabul edip, kaçışımızı planlamak yerine, yol açtığımız 'felaketleri' onarma girişiminde bulunmayalım? İnternet kökenli tartışmalar (scienceblogs.com) Hawking'i bu yönde eleştirdi: 'İnsanları evrenin fareleri gibi görüyoruz. Tıpkı farelerin gemilerle bir adadan diğerine gidişi gibi. Bir adada (gezegende) yol açtıkları hasar yaşamı engellemeye başlayınca diğerine gitmek gibi. Türümüzün böyle bir üne sahip mi olmasını istiyoruz? Fareler en azından kaçışlarını planlamamışlardı!'. İş eninde sonunda niye diğer gezegenlerde yaşam kurmak istediğimize dönüyor. Keşfetme güdümüz mü, yaşamayı sürdürme gereksinimimiz mi?

Hawking'in keşfetme güdüsünün yitik olduğunu iddia etmek olası değil. 21 yaşındayken tanısı konulan hastalığı yüzünden kısa süre içinde kendini tekerlekli sandalyede buldu. Bir yıl ömrünün kaldığını söylemişlerdi o günlerde hekimler. Kısa süre içinde sesini yitirdi. Evrenin sırlarını keşfetmeye olan tutkusunun bugün 64'üne erişmiş olmasında kuşkusuz payı büyük. Önceleri elleriyle kontrol ettiği bilgisayar sayesinde yine elektronik bir sesle konuşuyordu. Bugünse ellerini kullanmadığından bilgisayarına yanağındaki kaslardaki değişimi izleyerek önüne sözcük listesi getiriyor. Hawking işte bu listeden sözcüklerini seçiyor. Bu yolla dakikada 15 sözcük söyleyebiliyor. Tüm bunlara karşın akademik çalışmalarını sürdürüyor. Dahası kitap yazma çabaları da sürüyor.

Hong Kong'dan yaptığı konuşması da belki kızı Lucy ile birlikte üzerinde çalıştıkları kitabın reklamını yapmak içindi. Evet, Hawking sonunda baklayı ağzından çıkardı. Bu kez gazeteci ve yazar olan kızıyla biraraya gelip 7 yaşındaki torunu dahil tüm çocuklara evrenin muhteşemliğini anlattıkları bir hikaye kitabı üzerinde çalıştıklarını söyledi.

